

UITGEBOKT
GRAVENHAGE,
Javasstraat 68
Tel. 22000

5 Juli

1948

No. 39358.

ogen: een.

Dict.: Typ.:

Uw schrijven No.

dd.

Onderwerp: **Openbare vergadering
"Comité Handhaving Rijkseenheid"
te Heerlen.**

Ik heb de eer Uwe Excellentie hiernevens ter kennisneming aan te bieden een verslag van een op 24 Juni j.l. te Heerlen gehouden openbare vergadering van het "Comité Handhaving Rijkseenheid", naar de inhoud waarvan ter bekorting verwezen moge worden.

HET HOOFD VAN DE CENTRALE
VEILIGHEIDSDIENST,
Namens deze:

AA

Zijne Excellentie de Min.President,
te
's-GRAVENHAGE.

J.G.Crabbendam.

COMMISSARIAAT VAN POLITIE TE HEERLEN

HEERLEN,

26 Juni

Volma.

1948.

LITT.: G.

No.: 166/48.

BIJL.: --

BETR.: Openbare Bijeenkomst
Comité Handhaving Rijkseen-
heid op Donderdag, 24 Juni 1948.

Aan

het Hoofd van de Centrale Veiligheidsdienst
Javastraat 68

's-Gravenhage.

Verzoeken bij beantwoording datum, letter
en nummer van dit schrijven aan te halen.

Door het Comité Handhaving Rijkseenheid, Afd. Heerlen werd op Donderdag, 24 Juni in de zaal Schiffers, Saroleastraat 48 alhier een openbare bijeenkomst belegd.

Aanwezig waren circa 225 personen, waaronder slechts enige vrouwen, terwijl de zaal een capaciteit had van 250 zitplaatsen.

De bijeenkomst werd te 20.10 uur geopend door Mr. uit Heerlen, die deze bijeenkomst een vergadering van Katholieken noemde en haar daarom inleidde met de Christelijke groet, welke door de aanwezigen staande beantwoord werd. Spreker vond het een grote eer de aanwezigen Zijne Excellentie de Oud-Minister van Koloniën, Welter en da te kunnen voorstellen. Uit het feit, dat de opkomst zo talrijk was, concludeerde spreker, dat men niet uitsluitend uit nieuwsgierigheid was gekomen, doch in het vertrouwen, dat hier zou worden uitgesproken, hetgeen men verlangde te horen in het belang van de toekomst van het vaderland. Heerlen was niet alleen het hart van de industrie, doch ook een Katholiek centrum. De bevolking van het Zuiden is eeuwenlang Katholiek geweest en is dit nog, waaruit volgt, dat deze Katholiciteit zich weerspiegelt in de politiek. Wanneer vroeger werd gestemd op de K.V.P., dan volgde daaruit, dat de K.V.P. de Katholieke verlangens bevredigde. Het programma van de K.V.P., die zich aan het nieuwe, het na-oorlogse had aangepast, was goed. De praktijk echter, had aangetoond niet te deugen. Bij het samengaan met de P.v.d. A. was van een Katholieke politiek geen sprake meer. Volgens spreker worden wij socialistisch geregeerd. Wanneer Indië los van Nederland zou geraken, betekent dit, dat Nederland onherroepelijk voor een faillissement staat. De sprekers zouden daarom duidelijk vertellen, welke belangen er voor ons op het spel staan. "Wij willen", aldus spreker: "een Nederlandse politiek, doch geen dictatuur van een partij of groep van partijen, die ons land naar de bliksem helpen". Spreker kondigde hierop dhr. als "oud-Indischman", die Indië uit de praktijk kent, aan en deelde verder mede, dat, nadat de beide sprekers hun rede zouden hebben gehouden, gepauzeerd zou worden, waarna gelegenheid bestond tot het schriftelijk stellen van vragen.

Dhr. begon zijn, overigens weinig belangrijke toespraak met erop te wijzen, dat degenen, die menen nu de handen in de schoot te kunnen leggen, wijs een grote Katholieke eenheid was bereikt, niet weten, welke belangen op het spel staan. Spreker verklaarde hier als Nederlander te staan, als Katholiek en als strijder, aan wie de belangen van het land zeer ter harte gaan en die het communisme wil keren, hier en in Indië. Er was een groot misverstand onder de Katholieken gerezen inzake het probleem Ned.-Indië, dat leidde tot de grote vergissing, welke de a.s. grondwetsherziening is. De werkelijkheid, welke daardoor geschapen wordt, beantwoordt niet aan onze belangen. De grote massa van ons volk weet over het Indische probleem hoegenaamd niets. Het valt te betreuren, dat de grootste partij van het land (bedoeld wordt de K.V.P.) geen Indië-kenners

-telt-

telt onder zijn afgevaardigden. De Nederlanders kenden de Indische bevolking en hadden hun vertrouwen. Spreker ontkende, dat de actie Welter stemmenverlies voor de Katholieke zijde betekende. Men kreeg de gelegenheid hierdoor om volgens zijn geweten en toch Katholiek te kunnen stemmen. De oppositie in de boezem van de K.V.P. noemde hij een gunstig teken. De beste kans voor het communisme in Indië is een economische debacle. In Indië bevindt zich reeds een goed Stalinistisch georganiseerde kern. Het communisme in Indië ondergraaft ons economisch herstel en voert tot een debacle. De Indische schulden bedragen momenteel 10 miljard. Hierover werd te Lingadjati niet gesproken. Deze schuld kan niet gedelgd worden zonder export. Nederland is de grootste debiteur. Het tekort op de Nederlandse handelsbalans is en was een dollar-tekort. Met Indië kunnen wij dit tekort delgen. Voor de Nederlandse export alleen is dit, gezien haar aard, onmogelijk. Een afscheiding van Indië betekent verder een directe aantasting van onze voedselvoorziening en gebrek aan grondstoffen voor onze industrie. Spreker weidde breed uit over het belang van Indië voor het Nederlandse volk in economisch opzicht en over hetgeen de Nederlanders in welbegrepen eigenbelang, doch ook in het belang van de inheemse bevolking hadden verricht. Dat alles was thans weggevallen. De Moskouse agenten hadden thans drie jaar ongestoord kunnen werken, waarbij men er angstvallig voor had gewaakt het godsdienstig element op te schrikken. Door infiltratie heeft het communisme in Indië veel invloed gekregen. Dit kon drie jaar ongestoord plaats vinden, terwijl andere instanties onze Regering aan de praat hielden. Onze Regering kende bepaalde Indische figuren niet. Soekarno heeft alle werkende krachten te hulp geroepen. Deze collaborateur kan thans de krachten, welke hij opriep, niet meer intomen. Hij zal ook de hulp van Stalin inroepen, wanneer dat nodig zou zijn. De ondernemers zullen hun miljoenen niet meer investeren zonder rechtszekerheid. Er zijn maar twee wegen: grote geldleningen aan de Regering of rechtstreekse beschikbaarstelling van gelden voor de opbouw. Een en ander kan echter niet plaats hebben in het voorgestelde brozen statenbestel.

Spreker kwam tot de conclusie, dat de Regeringspolitiek het mogelijk heeft gemaakt, dat het communisme zich in Indië heeft kunnen vestigen en aan invloed winnen. Daarom werden miljarden onttrokken aan onze wederopbouw. Het verlies van Indië zal mateloze ellende brengen aan de bevolking en catastrofale gevolgen hebben voor het Nederlandse volksbestaan. Elke gulden van het loon is dan misschien nog een kwartje waard. Spreker uitte critiek op Max van Poll, die op 17 October 1945 verklaarde, dat Soekarno nooit de representant van de Indische bevolking, doch een collaborateur van de Jap was geweest. Van Poll had toen ook gezegd: "Wankel niet. Sta sterk in Uw recht. Ook niet, als zich onder de bondgenoten een zekere aarzeling vertoont." Dat was flinke taal. Hij was echter, evenals het partijbestuur der K.V.P. in Lingadjati. Dat was verbijsterend. Spreker verklaarde, dat het Comité niet voor zichzelf streed, doch behalve voor de zwakken steeds zou strijden tegen chaos en onrecht. Het verlies van Indië zou een economische crisis in Nederland veroorzaken, welke haar weerga niet zou vinden in de ergste crises van het verleden. In verband hiermede somt spreker de gevolgen voor het land op, o.m. de aantallen werklozen van vóór de oorlog, welke dan nog zouden worden overtroffen. Hij besloot zijn rede met een opwekking om bij de komende verkiezingen te stemmen op de lijst Welter.

Hierna hield dhr. Welter een rede. Spreker vond het prettiger hier voor een vergadering te spreken, dan voor de radio (hilariteit en applaus). Iets meer dan twee jaar geleden waren er hier ook verkiezingen. Het Nederlandse volk zocht toen een rechtse meerderheid met als resultaat: 61 stemmen rechts en 39 links (P.v.d.A en communisten). De K.V.P. is altijd een rechtse partij geweest. Dr. Beel vormde een kabinet, dat gefundeerd was op de P.v.d.A. en de K.V.P. Hij beweerde, dat dit de enig mogelijke combinatie was. Spreker verklaarde met nadruk, dat dhr. Beel nimmer heeft geprobeerd, of een andere combinatie mogelijk was. De strijd tussen de Christelijke leer en de leer van Marx is al jaren gaande. De Katholieken zijn gewaarschuwd door niemand minder dan 'de Paus' in diens schitterende encyclieken. Niettemin sloot de K.V.P. een verbond met de P.v.d.A., die eveneens de leer van Marx aanhangt, al trekt ze deze niet zo ver door als het communisme. Anti-Rev., Chr. Historischen en Katholieken staan immers op de brede basis van

aanslag op de expres Batavia-Bandoeng, de benoeming van een gouverneur voor Sumatra en het verdrag met Moskou. Bovendien heeft "generaal" Soedirman de algemene mobilisatie gelast, aldus spreker. Van de Nederlands-Indische Unie weet niemand wat hij zal zijn.

Thans wordt ons volk geroepen om een uitspraak te doen omtrent een grondwetswijziging, waarvan de Regering zelf niet weet, wat daarvan het gevolg zal zijn. Immers, het resultaat zal worden gevormd door de besprekingen van het verleden en die, te houden in de toekomst. De tactiek van deze Regering onder dwang van de P.v.d.A., was om tot elke prijs tot overeenstemming te komen met de Republiek, z.g. omdat de indonesische bevolking voor haar vrijheid heet te vechten. Als redelijk denkend Nederlander moet men vragen, wie nu eigenlijk gelijk heeft, wij, die 1½ jaar hiervoor gewaarschuwd hebben, of de Regering. "De nieuwe staat zal het resultaat zijn van het reeds gepleegde en nog te plegen overleg", zegt de Regering. Het aanvaarden hiervan betekent virtueel en in wezen: afscheiding van het Koninkrijk. Dhr. v. d. Goes van Naters wreef het masker af in een artikel in "Het Vrije Volk": "Geen onzin", schreef hij, "wij willen een Benelux-verhouding met Indië". Dit was tenminste duidelijk. De politiek van de P.v.d.A. is oprecht, die van de K.V.P. onoprecht, want de Katholieke pers zwijgt erover. Spreker spoorde de kiezers aan, geen blanco volmacht meer te geven, doch te eisen, dat men precies wil weten, wat er gebeurt. Drie eeuwen geleden waren wij een grootmacht. Moest dan deze generatie, aldus spreker, die macht breken? Men schermt met de rede van de Koningin van 7 December 1942. Die rede wordt verkeerd geïnterpreteerd. In de "Volkskrant" schreef Romme, dat men in Indië bang was voor spreker. De waarheid was echter, dat Romme zelf bang was voor spreker. Dat was weer eens een uitvinding van Romme (applaus). Spreker noemde dit geen stijl voor een staatsman. Romme sprak onwaarheid, toen hij zei, dat spreker tegen gelijkwaardigheid in Indië was. Er werd in deze verkiezingsstrijd veel gekletst. Er werd gezegd, dat spreker slechts critiek had voor de Regering en niets goeds daarvan vertelde. Spreker noemt zijn bezwaren als niet te weerleggen, wijl het Indische - het alles overheersende probleem was. Wat dit land ontbrak, was vrijheid. Men moet het volk weer vrij laten om te doen, wat het in het belang van het land meent te moeten doen. Het is sprekers vaste overtuiging, dat deze Regering weg moet. Daarvoor moet in de plaats komen een Regering, op brede basis, van bekwame mannen, gedragen door zo breed mogelijke lagen van het volk. Daarom is het het beste de lijst van spreker te steunen. "Wij zijn", aldus spreker, "als David. Wij willen echter de K.V.P. niet doodslaan, doch deze reus naar een betere weg leiden. De K.V.P. houdt echter alleen rekening met machtsfactoren. Wanneer sprekers partij 4 à 5 zetels zou behalen en met de A.R. samen 6 à 7 zetels, wi dan zou de Grondwetswijziging niet doorgaan. Daarom was sprekers streven zo belangrijk. De K.V.P. kan het land weer grote diensten bewijzen, als ze terugkeert van het verkeerde pad. Spreker wil niet aan het volk onthouden, dat de toekomst hard zal zijn. Wanneer er maar meer vrijheid voor het volk kwam, dan kon men weer samen opbouwen in een staat, waarin allen prettig konden samenwerken. Hij besloot zijn rede met een aansporing om te stemmen op zijn partij.

Mr. , die de leiding van deze avond had, dankte beide sprekers. Na de pauze beantwoorde de heer Welter een tiental binnengekomen schriftelijke vragen, in het verloop waarvan hij het volgende verklaarde: Wanneer zijn partij het door hem geraamde kleine aantal zetels in de kamer zou bezetten, zou dit een bewijs zijn, dat honderdduizenden kiezers de regeringspolitiek afwezen. De Kroon zou daar zeker rekening mee willen en moeten houden bij de samenstelling van de nieuwe regering. Spreker noemde het een misverstand, dat het in den Haag niet mogelijk was om een ambtenaar te spreken te krijgen, zonder tevoren aan diens secretaresse (al of niet getroomlijnd!) een sigaret te hebben geoffreerd (grote hilariteit en algemeen applaus). Deze secretaresses noemde hij overbodig. Het rijke Nederland van voor de oorlog stond nu in de schuld bij België. Spreker werd hier luide geïnterumped met de uitroep: "Waarom komen ze hier dan schoenen en benzine kopen", waarop spreker antwoordde, dat de oorzaak hiervan schuldde in het feit, dat men voor de Belgische francs vele guldens ontving, waardoor de Nederlandse schoenen en benzine goedkoper waren dan de Belgische (applaus).

COMMISSARIAAT VAN POLITIE TE HEERLEN

HEERLEN,

26 Juni

19 48.

LITT.:

(vervolg).

No.:

BIJL.:

BETR.:

Verzoeken bij beantwoording datum, letter
en nummer van dit schrijven aan te halen.

de leer van Christus. Het samengaan met de P.v.d.A. is dus een fout geweest. De K.V.P. is niet de partij om de band te leggen tussen links en rechts. Dit had nooit mogen gebeuren; dit betekent, dat zij zich stelt onder de uiterst-linkervleugel van de P.v.d.A. De stemmers voor de K.V.P. zijn hierdoor in hun vertrouwen teleurgesteld. In deze twee jaren heeft deze Regering een financieel beleid gevoerd, dat kan worden afgeleid uit het jaarverslag van de Ned. Bank, welke verslag spreker het huishoudboekje van het Nederlandse volk noemde. Dit huishoudboekje sloot met een tekort van 2.540 miljoen. Dit hebben we moeten betalen door lenen, door goud en Amerikaanse effecten te verkopen. Vooral dit laatste vond spreker droevig. Daarbij was het zeer de vraag, of het huidige levensniveau zou kunnen worden gehandhaafd. Was het Marshall-plan niet uitgevoerd, dan zouden we onze invoeren moeten beperken, de rantsoenen zouden omlaag gaan en de werkloosheid zou schrikbarend toenemen. In Indië had Nederland het grootste en beste leger, dat het ooit had bezeten, op de been. De Regering kwam tot de conclusie, dat we niet tegelijkertijd een leger van 100.000 man konden onderhouden en ons vaderland weer opbouwen. Dit waren andere geluiden dan die, welke de P.v.d.A. in een verkiezingspamflet deed horen. Er waren nieuwe bestaansvoorstellen op komst, die 80 miljoen zouden moeten opbrengen. Er waren volgens spreker echter nog andere op komst. Een Rooms-Rode coalitie was echter ook niet goedkoop. Sinds 1945 wordt Indië geregeerd zonder begroting. Honderden miljoenen worden uitgegeven buiten het budget om. Aan de vruchten kent men de boom; dat is ook van toepassing op de huidige Regering. Het aantal ambtenaren is uitgebreid met 340.000 man. De ambtenaren beslissen op het gebied van handel, industrie en verkeer, wat en hoe het moet gebeuren. De ambtenaar weet van de finesse van de handel niets af en staat een goede ontwikkeling daarvan in de weg. Nergens in West-Europa vindt men een dergelijk keurslijf, als waarin handel, industrie en verkeer hier zijn geperst. In de Benelux hebben de Belgen laten weten, dat met ons dwangstelsel economisch niet samen te werken is. Zij zeggen: "Samenwerken goed; maar dan moet je je aanpassen aan ons systeem. Spottend verklaarde spreker: "Onze Regering, beginselvast als zij is, heeft daarin toegestemd." Het "Handelsblad" vroeg terecht, waarom dit niet met grote letters aan het volk bekend werd gemaakt, wijl dit toch van zo ontzaglijk groot belang voor het Nederlandse volk was. Dit was de plicht van de Regering, die ten aanzien hiervan een monumentale fout heeft gemaakt. Socialisme en dwangstelsel zijn echter inherent aan elkaar. Zorgt er daarom voor, dat het dwangstelsel wordt afgeschaft. De toestand in Indië is een chaos, een schande. Er is eigenlijk niemand meer, die daar regeert. Sinds onze jongens na 2½ jaar uit Indië terug zijn, durft niemand eigenlijk meer in het openbaar de Regeringspolitiek te verdedigen. Het overleg met de Republiek bestaat in het in ontvangst nemen van kaaklagen (applaus). Overal in Indië hebben penetraties plaats met als gevolg ontwijking en onrust. Dit culmineert in de

-aanslag-

COMMISSARIAAT VAN POLITIE TE HEERLEN

HEERLEN, 26 Juni

19 48

LITT.:

No.:

BIJL.:

BETR.:

(vervolg)

Verzoeken bij beantwoording datum, letter
en nummer van dit schrijven aan te halen.

plaus).

Mr. sloot hierop de vergadering met een korte toespraak, waarin hij de aanwezigen nogmaals aanspoorde om op lijst 10 te stemmen. De \pm 23.10 uur was de vergadering, welke een ordelijk verloop had, ten einde.

De bezoekers van deze vergadering, waaronder slechts enkele vrouwen, bestonden, buiten enkele intellectuelen, in hoofdzaak uit werknemende middenstanders (zakenlieden en ambtenaren).

I.D.Heerlen.